

ВІДГУК
офіційного опонента на дисертацію Доронкіної Надії Євгенівни
«Особливості аргументативних структур в англійськомовних
науково-технічних статтях»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук
за спеціальністю 10.02.04 – германські мови

Дисертація Доронкіної Н.Є. виконана в річищі когнітивного та комунікативного аспектів науково-аргументативного дискурсу, що дозволило висвітлити особливості аргументативних структур з урахуванням жанрових дискурсивних характеристик.

Доронкіна Н.Є. аргументує свої позиції, розглядаючи аргументативні структури, застосовуючи комплексний аналіз, що включає встановлення принципів виокремлення аргументативних фрагментів; опис їхнього мовного наповнення з огляду на категорії аргументативного дискурсу; відновлення імпліцитного смислу пропущених компонентів аргументу; семантичну класифікацію компонентів аргументу; побудову моделі аргументу в термінах теорії риторичних структур; класифікацію аргументів відповідно до їх комунікативно-пізнавальних функцій; визначення особливостей композиційно-мовленнєвих форм, з яких складається науково-технічна стаття.

Відтак, рецензоване дисертаційне дослідження повною мірою відповідає пріоритетним тенденціям антропоцентрично спрямованого сучасного мовознавства, націленого на виявлення присутності суб'єкта пізнання у мові й мовленні.

Своєчасність і перспективність дослідження диктується також відсутністю лінгвістичних робіт, сфокусованих на всебічному аналізі саме аргументативних структур з урахуванням жанрових дискурсивних характеристик.

Новим є те, що вперше описано модель аргументу, яка базується на семантичних відношеннях між її компонентами; висвітлено низку специфічних для аргументативного дискурсу категорій та вербальні засоби їх актуалізації у науково-технічних статтях; виявлено ієрархічну побудову структури аргументативного дискурсу науково-технічної статті.

Адекватне застосування методів дослідження, надійні теоретичні підвалини критично осмисленої новітньої літератури з теорії комунікації, а також суміжних з лінгвісткою дисциплін антропоцентричного циклу (302 позиції) та достатній за обсягом мовний матеріал складають підґрунтя спостережень та висновків дисертації, забезпечують їх **обґрунтованість** та **достовірність**.

Найбільш значущими у **теоретичному плані** є внесок у подальшу розробку проблемних питань дискурсу (уточнення поняття елементарної дискурсивної одиниці), дискурсивних жанрів (аналіз аргументативної схеми науково-технічної статті), розширення уявлень про практичне застосування, теорії риторичних структур (побудова риторичної структури простого та складного аргументу), теорії аргументації (класифікація аргументів), стилістики (виявлення способів взаємодії композиційно-мовленнєвих форм).

Сказане свідчить про **теоретичну вагомість** дисертації.

Підкреслюючи **прикладну цінність** роботи, вважаю за необхідне вказати на доцільність використання її результатів у розробці теоретичних курсів з теорії мовної комунікації, спецкурсів «Комунікативна лінгвістика», «Теорія мовної комунікації», «Стилїстика англійської мови», «Загальне мовознавство» тощо.

Робота має типову **структуру**, що є цілком логічною. Дослідження написане науковим стилем, чітко та логічно. Дисертація якісно виконана у технічному відношенні, її оформлення повністю відповідає вимогам.

Основні положення й результати дисертаційного дослідження висвітлено в 18 одноосібних публікаціях автора: 14 статтях, опублікованих у фахових виданнях (затверджених ДАК України), 3 міжнародних публікаціях, 6 тезах у збірниках матеріалів конференцій. Загальний обсяг публікацій – 6,61 друк. арк.

Зміст автореферату засвідчує належний науковий рівень дослідження та є **ідентичним** основним положенням дисертації.

Переходячи до обов'язкової критичної частини відгуку, маю наголосити, що рецензована дисертація за актуальністю обраної теми, новизною й

обґрунтованістю висновків та рівнем її виконання належить до категорії наукових робіт, які спонукають не стільки до зауважень, скільки до роздумів, тому висловлені коментарі прошу розглядати саме як підстави для дискусії:

1. На сторінці 45 зазначається, що «система наукового дискурсу є діалогічною, оскільки має всі ознаки комунікативної системи, висвітлені К. Шеноном та У. Уівером: джерело інформації та передавач (автор наукового тексту), повідомлення (науковий текст), канал зв'язку (усний чи письмовий), отримувач та адресат (читач або слухач)». Надалі йдеться те, «що науковий дискурс може бути монологічним та діалогічним, усним та письмовим, причому первинною вважають монологічну письмову форму, що зумовлено комунікативними вимогами змісту, визначеністю предмету висловлювання та об'єктивним відношенням учасників до нього». На нашу думку, присутність учасників підтверджує діалогічну природу наукового дискурсу. На сторінці 91 зазначається, що «характерною рисою аргументативного дискурсу є діалогічність». Однак, на сторінці 120 міститься твердження про те, що «наукова стаття належить до монологічних форм мовлення, де автор описує результати проведеного дослідження, то його епістемічний стан не змінюється від початку до кінця, на відміну від діалогу, де співрозмовники впливають один на одного». Питання – як все ж таки дисертантка розглядає науково-технічну статтю з позицій наукового дискурсу? У який спосіб корелюють поняття монологічність та діалогічність по відношенню до поняття науково-технічної статті?
2. На стор. 63 дисертаційного дослідження у підпункті «Особливості науково-технічної статті» авторка зазначає, що «традиційно термін «науково-технічна стаття» застосовують для позначення статті, що звітує про закінчене дослідження або його певний етап та відображає процес логічного осмислення отриманих результатів. Факт публікації свідчить про закінчення дослідження або етапу. Належність цього жанру до науково-технічного підстилю зумовлює наявність експериментального

етапу у дослідженні та можливість використання результатів на практиці. Комунікативними цілями цього виду статей є повідомлення про отримані результати дослідження, фіксація результату з метою закріплення наукового пріоритету та авторського права, переконання читачів у правильності висновків та у важливості дослідження, а також просування, популяризація та поширення результатів». Надалі зазначається, що «матеріалом цієї дисертаційної розвідки слугують повноформатні статті, що належать до типу «стаття-звіт»», однак цей термін (стаття-звіт) згадується авторкою на сторінці 61 у попередньому підпункті дисертації «Специфіка жанру наукової статті». Постає питання про співвідношення понять наукова стаття та науково-технічна стаття. Чи кожен жанр наукової статті, серед тих що зазначаються авторкою на цій сторінці (теоретична стаття, оглядова стаття, полемічна стаття, коротка стаття-повідомлення) може кваліфікуватися як науково-технічна стаття? Бажано було б чітко сформулювати специфічні риси саме науково-технічної статті, ілюстративно або схематично зобразити зазначену кореляцію понять.

3. Дисертаційна праця Доронкіної Н.Є. є гарним зразком наукового дискурсу, написана грамотною українською мовою, виконана охайно, але є деякі огріхи технічного характеру.

Підсумовуючи, хочу наголосити, що дисертація Доронкіної Н.Є. становить собою актуальну, концептуально завершену наукову працю, нові, методологічно обґрунтовані результати якої у сукупності вирішують пріоритетну наукову проблему вивчення особливостей аргументативних структур в англійськомовних науково-технічних статтях, слугуючи внеском у такі галузі мовознавства, як комунікативна лінгвістика та лінгвокогнітологія.

На підставі ознайомлення з текстом дисертації, авторефератом та публікаціями авторки за темою рецензованої роботи вважаю, що дослідження Доронкіної Надії Євгенівни «Особливості аргументативних структур в англійськомовних науково-технічних статтях» відповідає вимогам п. 11, 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженому постановою КМУ

№ 567, зі змінами, внесеними згідно з Постановами КМУ № 656 від 19.08.2015, № 1159 від 30.12.2015, № 1159 від 30.12.2015 та № 607 від 15.07.2020, а її авторка, Доронкіна Д.Є., заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата філологічних наук за спеціальністю 10.02.04 – германські мови.

Офіційний опонент –
кандидат філологічних наук,
доцент,
доцент кафедри англійської філології
та прикладної лінгвістики
Херсонського державного
університету

Акішина М.О.

Підпис *Акішина М.О.*

підтверджую фахівець ВК

Черненко С.З.

